

وجود فضلی اشارات و اسفار فهم و مدرسین شرایع کودرین عنصر تنزل و انحطاط یا اولین ترجمه ها و تألیفها از علوم جدیده که همین میل ما بحرکت قهقرائی اینان بامثال آنرا متعسر ساخته کافی نیست که این مدعا را از قابلیت انکار خارج کند؟ اما چه باید کرد که علل خارجی و سوابق پیش آمد های خصوصی ما را و ادار بانکار نموده و حقیقت معلوم واضح را بهمان برده و وضوح آن با بحجاب غفلت ما پوشانیده است. (بقیه دارد)

مدرسه عالی تجارت

بقلم آقای اویسی

مدیر کل دروزارت فلاح و تجارت و فوائد عامه

پس از هشت سال مذاکره و پیشنهاد و تهیه لواجیح - بالاخره بهمت آقای داور وزیر فواید عامه مدرسه عالی تجارت تاسیس گردید. تقریباً یک قرن و نیم قبل که اروپا با کمال جدیدت داشت قدمهای سریعی بطرف بسط تجارت برمیداشت و در فرانسه « کلبه » و « تورگو » بادستهای قوی توسن تجارت آن مملکت را باقطار ممالک دنیا بجلو میراندند - « ولتر » فیلسوف و ادیب شهیر فرانسوی که پیشرفت عملیات اقتصادی را بانظر دقیق تری میدید - مینویسد :

« نمیدانم کدام یک از این دو نفر برای مملکتی مفیدترند : آن درباری بزرگ کرده که اوقات برخاستن و خوابیدن شاه را با کمال دقت میداند و بانهایت تبخیر و بزرگ منشی شغل غلامی را در پشت درب وزیری انجام میدهد و یا آن تاجری که مملکت خود را فرومند مینماید و از دفتر خویش بشهرهای « صورت » و « قاهره » سفارشات میفرستد و بسعادت دنیا خدمت می کند. » شك نیست که در دنیای متمدن امروز تردیدی که در زمان ولتر وجود داشت مرتفع و رجحان وجود تاجر کاملاً محرز

شده است. مخصوصاً بواسطه توسعه بی نهایت زیادی که حیات اقتصادی دنیا پیدا نموده این نکته بیشتر مسلم گردیده که در هر مملکت که تجار عالم و مجرب زیاده وجود دارد کار آن مملکت از همه جهت پیش تر است و آتی آن درخشان تر.

بالاخص جنک بین المللی و خرابیهائی که دنیا وارد آورد ملل متمدنه را بیشتر متوجه باصلاح امور اقتصادی خود نموده و اکنون اهم مشاغل اولیای امور ممالک دنیا اقدام بااموری است که موجب جلب نفع و تزئید ثروت و بهبودی اوضاع مادی مملکت شود. افکار عامه نیز کاملاً بدین سوی منعطف شده و جوانان ملل مترقیه دنیا بیشتر بتحصیل معلومات عملی متمایل گشته و سعی هستند باین سلسله اطلاعات عمیق در اقطار و اکناف دنیا مسافرت نموده مال التجاره ممالک خود را ترویج کرده و بفروش برسانند و از روی فهم و معرفت در داخل بتولید ثروت و در خارج بجلب ثروت مشغول میشوند. دول نیز به پیشرفت این قبیل اقدامات عملی و مؤثر در حیات ملی بوسائل مختلفه مساعدت و همراهی مینمایند. در داخله برای تدریس معلومات لازمه تجارتي و صنعتي و اقتصادی مدارس و مکاتب افتتاح می کنند و حتی از کوچکترین نقاط و مراکز تجارتي دنیا اطلاعات جمع آوری نموده و بتجار می دهند و برای جلب مسافری و مشتری نمایشگاهها در مملکت خود تأسیس می نمایند و در خارج مأمورین قونسول و تجارتي و غیره و غیره اعزام داشته و در نمایشگاههای دنیا شرکت کرده و باهر وسیله و اعمال نفوذ تجار خود را مساعدت و راهنمایی می کنند و علی الاطلاق برای فروش امته و تزئید ثروت مملکت و پیشرفت امور تجار خویش بازارهای جدید پیدا نموده و تجار و مال التجاره خود را بدان صوب گسیل داشته و معرفی می نمایند و در اینکار رقابت شدیدی فیابین ملل متمدنه دنیا حکم فرماست.

دول امروز جهان همانطور که در سیاست و نظام محض بسط قدرت و

حفظ سیاست و حیات خود علی الاتصال بانواع و اقسام وسائل متوسل شده و اختراعات و اصلاحات تازه داخل مینمایند - در جنگ اقتصادی نیز برای توسعه ثروت ملل خود همواره در صدد تکمیل وسائل و اقدامات هستند و متصل بکسب و تکمیل معلومات میپردازند تا بتوانند گوی سبقت را از همکنان برابند - چه بخوبی دریافته اند که پیشرفت تجارت کار چندان آسانی نیست و نمیتوان با هواس طبیعی و یا مختصر تجربیاتی بدان نائل شد - بلکه پیش از هر کاری محتاج بمعلومات و تجربیات تازه است و هر روز باید برای ترویج متاع و جلب مشتری در دنیا فکر جدیدی نمود و طرح تازه ریخت و اینکار نیز میسر نشود مگر بوجودتجار عالم و محرزب و مطلع از جریان تجارت جهان

این نکته که يك قرن و نیم پیش در اروپا طرف توجه بوده اکنون میخواهد در مملکت ما مورد دقت واقع میشود . چه تأسیس مدرسه عالی تجارت اثر بسیار نیکوئی است از توجه اولیای امور بدن مسئله اساسی و حیاتی مملکت و باید امیدوار بود .

مدرسه عالی تجارت علاوه بر اینکه تجار خوب برای ما تهیه مینماید - افرادی میتواند حاضر کند که فکر و هم آنها در توسعه شعبات مختلفه اقتصادی مملکت مصروف و خدمات آنان در تولید ثروت و ترقی مملکت خیلی مغتم خواهد بود وبعلاوه میتواند در اغلب ادارات اقتصادی مملکت نیز از قبیل گمرکات و قونسولگریها و وزارت تجاری مصدر خدمات مهم و مفیدی واقع شوند . سابقاً در اروپا و هم اکنون در میان ما اکثریت ظرفدار این عقیده بوده و میباشند که تنها در پرتو عملیات و تجربیات تجاری میتوان تاجر شد و برای تاجر شدن فقط خواندن و نوشتن را کافی دانسته و باقی را بهوش طبیعی واگذار مینمائیم چنانکه زارع و صنعتگر و سایر کارکنان عمومی نیز بر اثر همین فکر تربیت یافته و بلکه بعضی اوقات بداشتن سواد نیز معتقد نبوده - تجارت

که سهل است . برای مشاغل عمده از وزارت و حکومت و حتی شغل استیفا (بقول آن مستوفی ولایتی) میتوان منشی کرایه کرد ! البته بتجربه ممکن است کاری نمود و مقصودی از پیش برد - ولی تجربه که فقط بر روی هوش طبیعی فرار گرفته باشد - با تجربه که مبنی و اساس آن علم است خیلی تفاوت دارد . دنیای امروز بهوش طبیعی و تجربه قناعت ندارد و در هر شعبه از شعبات زندگانی نتیجه تجربیات و مکالمات قرون سالفه را تدوین کرده و بصورت علمی در آورده است که کارکنان آن شعبه مجبور از تحصیل آن هستند و الا باید مطمئن باشند که از همکنان خود عقب مانده و در صحنه زندگانی کامیابی حاصل نخواهند نمود .

تجارت نیز اکنون دارای علوم مدون و مرتبی است که هر تاجر باید آموخته و در صدد تکمیل آن بر آید تا عنوان تاجر بمعنی الاخص بر او اطلاق شود .

اگر از من بپرسید: چرا بازارهای تجارت مهم ایران حتی در داخله در دست بیگانگان است؟ چرا اینقدر کسر عمل تجارتنی داریم؟ چرا عمل صرافی ما منحصر به يك بانک شده است؟ چرا حقوق تجار ما در داخله و خارجه تضييع كشته و گروه گروه بسوی ورشكستگی و فنا سوق میشوند؟ چرا مملکت روز بروز فقیرتر میشود و دولت از حیث پول در زحمت است؟ خواهم گفت: بواسطه عدم معلومات تجارتنی است . بواسطه بی علمی یعنی فقدان معلومات تجارتنی است که هر روز انواع موانع در بسط تجارت و صدور امتعه خود فراهم آورده و آنچه هم داریم یکی را بعد از دیگری بدست دیگران داده و خود دلال آنها شده و باقل نفع و اکثر زحمت قانع بوده و راه چاره و علاج خلاصی از این وضع ناگوار را هم هنوز در نیافته ایم . امروز در سایر نقاط دنیا کسی را تاجر میدانند که قبل از مبادرت بتجارت يك سلسله معلومات

لازمه را تحصیل کرده باشد.

اکنون باید دانست که معلومات لازمہ تجارتي چیست ؟ -
 بدواً در راس معلومات مزبور (رياضيات تجارتي) قرار دارد. اين معلومات
 مكمل معلومات رياضی است كه قبلاً شاگرد بايد تحصيل نموده باشد
 در اين قسمت از رياضيات : حساب عملي تجارتي و حساب جاري و مراحجه
 و تبديل نقود و اوزان ممالك مختلفه بيكديگر و ترتيب تنظيم جداول و
 خطوط ترقی و تنزل بورس و هر قسم عمليات تجارتي ديگر كه مبلغ آنها
 بالا و پائين ميروند و حساب استهلاك قروض و بيمه وغيره تحصيل ميشود
 و فايده اين اطلاعات آنكه شخص تاجر باصرف كمترين وقتي ميتواند
 احتياجات محاسباتي خود را مرتفع ساخته و حساب نفع و ضرر خویش را
 در هر معامله بفوريت معلوم نمايد. به اطلاعات فوق اضافه ميشود
 (معلومات محاسباتي و دفتر داری) كه حائز نهايت اهميت است. بعد
 از آن معلومات تحصيل چند (زبان خارجه) در كلية مدارس تجارتي
 در درجه دويم اهميت قرار دارد. از لحاظ تجارت بين المللي مخصوصاً
 امريكا زبان انگليسي در اين قسمت از معلومات حائز مقام اوليه است،
 ولي تحصيل اين يك زبان تنها كافي نيست و هر ملتي نسبت بروابط تجارتي
 كه دارد بايد زبانهاي ديگر را نيز تحصيل نمايد. چنانكه براي ما علاوه
 بر انگليسي تحصيل زبان روسي و فرانسوي و آلماني نيز لازم ميباشد.
 مسلم است كه با دو فقره تحصيلات فوق باز انسان ميتواند داخل تجارت
 شود. مگر آنكه (جغرافياي تجارتي) را نيز بخوبي بداند و معلومات
 كافي در شناسائي مال التجاره مملكت خویش و ساير ممالك دنيا تحصيل
 كند و اين معلومات بايد متضمن اطلاعات ذيل بوده باشد:

۱ - مراکز عمده توليد مواد خام و اتمعه مختلفه ديگر

۲ - طرز ساخت و تهیه مواد و اتمعه مزبور از نظر فني و شناسائي

مواد و اتمعه مزبور و خواص و تركيبات و موارد فساد و انواع تقلباتي

که ممکن است در آنها بشود و طریق کشف تقلبات مزبور و غیره .

۳ - اطلاعات تجارنی راجع بطرز تهیه و معرض فروش در آوردن و بستن و فرستادن و صدور و ورود مواد خام و امتعه دیگر .

غیر از مراتب فوق البتّه برای تاجر لازم است اطلاعات جامعی نیز راجع بطرز حمل و نقل و انواع وسایل نقلیه در دنیا و قیمت و شرایط دیگر آنها و همچنین (تاریخ اقتصاد و تجارت) و (حقوق و قوانین تجارنی) نیز تحصیل نماید و بعلاوه برای تکمیل معلومات خود (علم اقتصاد) را نیز باید یاد بگیرد و بخوبی بداند . بعلاوه اطلاعات دیگری نیز که در عمل خیلی طرف احتیاج واقع میشود - برای تاجر لازم است و تحصیلات و برا تکمیل می نماید - مانند : حسن خطّ - ماشین نویسی تند نویسی - نقاشی . مخصوصاً این صنعت اخیر برای تاجر خیلی اهمیت دارد - زیرا علاوه بر آنکه نقاشی سلیقه را زیاد می نماید - آموختن آن برای تاجر از این حیث خیلی مفید است که هر قسم ماشین و آلات و ابزارها که تاجر مایل است می تواند صورت آن را باسافی کشیده و سفارش دهد و با معرض نمایش گذارد . اطلاعات راجع به (فروش مال التجاره) نیز مبحث مخصوصی از علوم تجارنی را تشکیل می دهد که از تحصیل آن نباید مضایقه کرد .

برای تدریس معلومات تجارنی در خارجه مکاتب بسیار زیادی تأسیس گردیده و دائر است که هر يك از آنها برای مقصودی ایجاد شده - قسمتی اطلاعات عملی بمحصلین می آموزد و آنها را برای عضویت تجارتخانهها و مأموریتهای تجارنی حاضر می کند و قسمت دیگر معلومات فنی و عملی را باهم توأم کرده و اشخاصی حاضر می نماید که پس از کسب تجربیات مختصری متقلاً برای اداره امور تجارت و مدیریت تجارتخانهها و تصدی کارهای عمده اقتصادی بکار می آیند .

برطبق احصائیه ناقبل از جنگ عمومی در مملکت فرانسه ۲۴ مؤسسه تعلیمات عالیّه تجارت و ۱۵۸ مدرسه و باشعبات تعلیمات متوسطه

و ۲۰۴ کلاسهای تکمیلی و مدارس ابتدائی برای تدریس مقدمات تجارتي وجود داشته است. در هر شهر نیز اطاقهای تجارتي و اتحادیه اصناف و بورسهای مشاغل با بلديه ها در تاسيس مؤسسات مختلفه برای تدریس معلومات تجارتي رقابت کرده و ۵۶ مؤسسه ایجاد شده بود و باز هم دارند توسعه می دهند. در رأس مؤسسات فوق الذکر دارالمعلمین تعلیمات فنی قرار دارد که بموجب تصویبنامه مورخه ۲۶ اکتبر ۱۹۱۲ دولت فرانسه (برای تربیت معلمین آئیه مدارس عملي و صنعتی مربوط بوزارت تجارتي و صنایع) تاسيس یافته است. دیگر (مدرسه آزاد علوم سیاسی) است که قونسولها و نمایندگان و مامورین تجارتي فرانسه را در خارجه تهیه می نماید. بعلاوه نظر بمطوف توجه بیشتری که از بعد از جنگ پیدا شده با کمال جدیت در صدد هستند که بر عده مدارس و کلاسهای تجارتي چه در پاریس و چه در سایر نقاط فرانسه افزوده و کلاسها و مدارس مخصوص هم برای تربیت و تدریس دخترها و تهیه آنها بجهت خدمات تجارتي دائر ساخته اند که از آن جمله است: مدرسه عملی تعلیمات عالیة تجارتي برای دختران جوان ...

آزادی تعلیم

ترجمه نطق ویکتور هوگو در ژانویه ۱۸۵۰
برضد قانون فالو. این قانون را فالو وزیر
معارف وقت بجهت حزب دست راست که
جزء عمده آنرا کشیشان تشکیل میدادند پیشنهاد
مجلس ملی نموده است.

حزبیکه این قانون را نوشته با لا اقل طرح نموده است حزبیکه
در آن واحد خاموش و مشتغل میباشد خلاصه حزب کشیشان را مخاطب
قرار داده میگویم:

این قانون قانون شهاست صدق مطلب اینستکه من بشما اعتماد ندارم
تعلیم و تربیت درست بمنزله آدم سازی است و من از هر چه ساخت شما
باشد احتراز میکنیم (آفرین - بسیار خوب)